

De Expertgroep Autisme & Onderwijs wil zich graag inzetten voor steeds inclusiever onderwijs. Er kán veel als scholen gaan denken in mogelijkheden, in plaats van vast te houden aan strakke (en soms verouderde) kaders. In de komende periode zal de Expertgroep op zoek gaan naar voorbeelden van 'good practices'. Hoe kan het wél?! In deze aflevering Kindcentrum Sterrebos in Oss.

Ieder kind is uniek en heeft zijn eigen behoeftes

Door Mariëlle van Bussel

Nadja Sikkers

'Kinderen kunnen hier, om welke reden dan ook, een maatje krijgen'

Zelf heeft Nadja Sikkers twee zonen met autisme. Ze weet dan ook als geen ander wat kinderen met autisme nodig hebben op school. En vooral wat ze vaak missen. Als intern begeleider op Kindcentrum Sterrebos in Oss doet ze er alles aan om kinderen met autisme binnenboord te houden. 'Kennis over autisme en acceptatie zijn cruciaal. Als je als docent een kind dat even alleen wil zijn contactgestoord noemt, dan heb je het niet begrepen.' Het is Nadja's missie om Kindcentrum Sterrebos zo autismevriendelijk mogelijk te maken. En daarmee is ze al een heel eind op weg. Want samen met haar collega's streeft

Wat is een kindcentrum? Sterrebos noemt zichzelf een kindcentrum omdat het méér omvat dan alleen een basisschool. In hetzelfde pand zitten ook een peuteropvang, een buitenschoolse opvang, een logopediepraktijk én een dagbesteding.

ze ernaar zo weinig mogelijk kinderen te verwijzen naar het speciaal onderwijs. 'We hebben drie criteria voor inclusie: de kinderen moeten in ontwikkeling blijven, ze moeten zich er zelf goed bij voelen en de veiligheid moet gegarandeerd zijn. Met veiligheid doelen we niet alleen op escalaties, maar ook op voldoende aandacht voor de rest van de klas.'

Korte lijntjes

Wat maakt Sterrebos anders? De klassen zijn kleiner dan op een gemiddelde basisschool. Er is veel ondersteuning in de vorm van ambulante hulpverlening, maar ook docenten zelf die gespecialiseerd zijn in bijvoorbeeld gedragsproblemen of de executieve functies. Verder kunnen kinderen die het om welke reden dan ook moeilijk hebben een maatje krijgen. De lijntjes met de ouders zijn kort. 'Tijdens een kennismakingsgesprek praten we uitgebreid over wat een kind nodig heeft. Wat doen ouders al? Wat werkt? En kunnen wij dat overnemen? Waar raakt het kind overprikkeld van? We maken vervolgens een plan dat we regelmatig met de ouders evalueren. Moeten we iets aanpassen? Maar ook: hoe gaat het thuis? Want we willen niet dat een kind thuis overprikkeld uit z'n dak gaat terwijl het op school goed functioneert.'

Ontprikkelruimte

De oplossing om overprikkeling te voorkomen is de gloednieuwe ontprikkelruimte. Hét paradepaardje van Sterrebos. Een aantrekkelijk ingerichte ruimte, met kussens, bubbelbuizen, zwaartekussens en andere attributen die de zintuigen kalmeren. 'Kinderen die het nodig hebben kunnen hier even op adem komen,' aldus Nadja. 'Maar ook die kinderen die thuis ontploffen kunnen hier preventief relaxen.' Met een prikkeldagboek wordt geïnventariseerd welke situaties tot overprikkeling leiden, zoals een gymles of een dictie maken. Kinderen gaan dan op een vast moment, bijvoorbeeld na de gymles, naar de ontprikkelruimte. Andere kinderen geven zelf aan wanneer het nodig is. Kinderen kunnen zich in sommige klaslokalen ook afzonderen in het lokaal. Dan is er een hoekje gemaakt achter een kast waar een zitzak ligt en een tablet.

'Het is weleens lastig uitleggen aan andere kinderen waarom zij níét naar die mooie ruimte mogen. Dan vertel ik ze dat het geen speelplek is maar een hulpmiddel. We maken autisme daarom ook bespreekbaar door in de groepen 7 en 8 een presentatie te geven.'

Match met leerkracht

Dan is er nog de match tussen de leerkracht en de klas. Nadja vertelt over een kind met autisme dat aan het begin van een nieuw schooljaar niet bleek te matchen met de nieuwe leerkracht. 'We doen het niet graag, maar deze leerling hebben we na een aantal weken in overleg met de ouders overgeplaatst naar een andere klas. Sowieso kijken we eerst naar de ondersteuningsbehoefte van een klas om dan pas te kijken welk type leerkracht daarbij past.'

Soms vinden leerkrachten het lastig dat kinderen met autisme anders benaderd worden. Gooit de één een stoel om, dan volgt er een sanctie. Gooit de ander diezelfde stoel om, dan volgt er 'slechts' een gesprek. 'We weten dat een kind met autisme die stoel omgooit omdat hij overstroomt. In een later gesprek kijken we dan hoe hij of zij had kunnen voelen dat er een ontploffing aankwam. Tegen mijn collega's zeg ik dan dat ze het anders moeten zien. Een kind met dyslexie wordt voorgelezen, een kind met slechte ogen krijgt een bril. Ieder kind is uniek en heeft zijn eigen behoeftes.' Inmiddels werkt Nadja 26 jaar op Sterrebos waarvan de laatste dertien jaar als intern begeleider. Wat al die aandacht voor autisme inmiddels heeft opgeleverd? 'Er zijn veel minder verwijzingen naar het speciaal onderwijs en er is meer acceptatie, zowel bij leerlingen als leerkrachten. En dat laatste is essentieel!' ●

Tips voor leerkrachten

- Laat je goed inlichten over wat autisme is
- Neem ouders erin mee, zij weten heel goed wat voor hun kind werkt
- Zorg voor een ruimte waar kinderen zich veilig kunnen terugtrekken (dus niet op de gang)
- Koppel het gedrag los van het kind
- Geef liefde en wees geduldig